

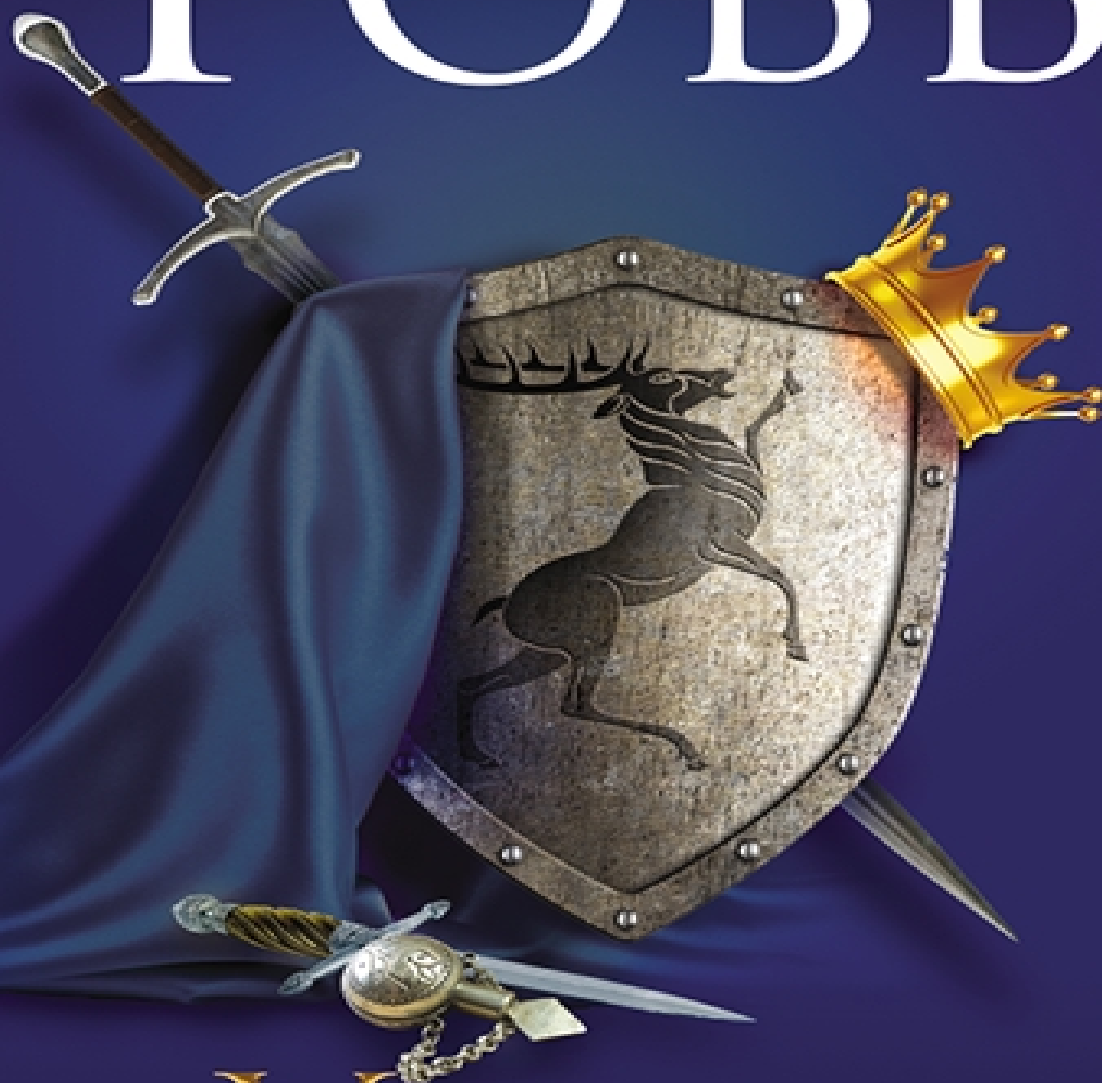
Учень убивці. Assassin. Книга 1

Від культового автора епічного фентезі!

У могутньому краї Шість герцогств живе Фітц - позашлюбний син принца-наступника. Хтось гаряче жадає його смерті, аби хлопчик у жодному разі не отримав право правління та володіння троном. Від смерті його рятує дідусь-монарх. Тепер Фітц у безпеці, він мешкає в королівському палаці. Та несподівано в кімнаті хлопця з'являється таємничий старий на ймення Чейд. Ця зустріч назавжди змінює життя Фітца. Він стає на шлях асасина - холоднокровного шпигуна-вбивці, для якого смерть - справжнісіньке ремесло. І хлопець майстерно опановує цю науку. Тим часом Шість герцогств страждають від набігів піратів-острів'ян. Ті, хто опиняються в їхньому полоні, назавжди втрачають людяність та інтерес до життя... Щоб захистити свій край, Фітц і Чейд вирушають у небезпечну фантастичну подорож.

АВТОРКА БЕСТСЕЛЕРА THE NEW YORK TIMES

РОБІН ГОББ

УЧЕНЬ УБИВЦІ

ПОЧАТОК ТРИЛОГІЇ ASSASSIN

КСД

ROBIN
HOBB

ASSASSIN'S
APPRENTICE

A NOVEL

РОБІН ГОББ

УЧЕНЬ УБИВЦІ

ПОЧАТОК ТРИЛОГІЇ ASSASSIN

РОМАН

ХАРКІВ
2023! КСД

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2023

ISBN 978-617-15-0524-7 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Перекладено за виданням: Hobb R. Assassin's Apprentice : A Novel / Robin Hobb. — London : HarperVoyager, 2001. — 480 p.

Переклад з англійської *Юрія Єфремова*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

Гобб Р.

Г57 Учень убивці : роман / Робін Гобб ; пер. з англ. Ю. Єфремова. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. — 416 с.

ISBN 978-617-15-0375-5

ISBN 978-0-00-749155-1 (англ.)

У могутньому краї Шість герцогств живе Фітц — позашлюбний син принца-наступника. Хтось гаряче жадає його смерті, аби хлопчик у жодному разі не отримав право правління та володіння тронном. Від смерті його рятує дідусь-монарх. Тепер Фітц у безпеці, він мешкає в королівському палаці. Та несподівано в кімнаті хлопця з'являється таємничий старий на ймення Чейд. Ця зустріч назавжди змінює життя Фітца. Він стає на шлях асасина — холоднокровного шпигуна-убивці. Тим часом Шість герцогств страждають від набігів піратів-острів'ян. Ті, хто опиняється в їхньому полоні, назавжди втрачають людяність та інтерес до життя... Щоб захистити свій край, Фітц і Чейд вирушають у небезпечну фантастичну подорож.

УДК 821.111(73)

© Robin Hobb, 1995

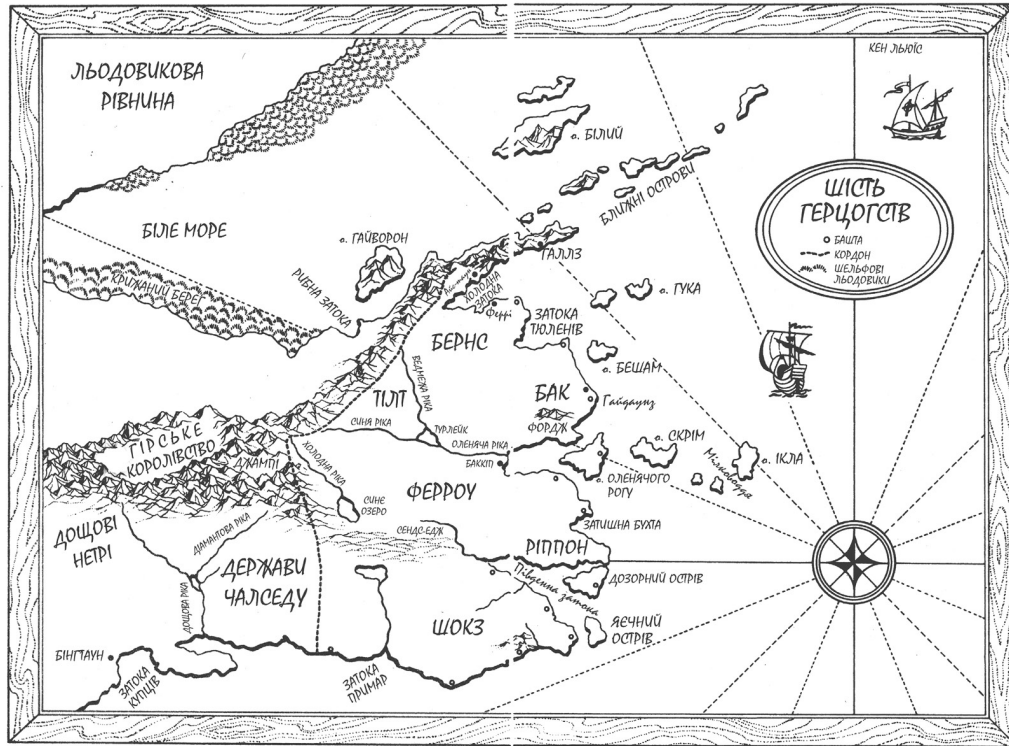
© HarperCollins Publishers Ltd, карта

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2023

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2018

Присвячується принцям убивців Гайлзу, Рафаелю та Фредді

Розділ 1. Історія з давніх-давен

Історію Шістьох герцогств не можна писати без історії Провісників її панівної династії. Початок її сягає часів, які настали задовго до заснування Першого герцогства. І якщо ми вже згадали за нього, то варт обов'язково розповісти про острів'ян-піратів, які грабували населення на берегах з більш помірним і м'якшим кліматом, аніж на зледенілих берегах Зовнішніх островів. Але нам невідомі імена цих пращурів.

Про першого короля також не збереглося майже нічого, окрім імені та ексцентричних легенд. Ім'я його було досить просте — Тейкер Завойовник. Напевне, через це ім'я в його династії з'явилася традиція називати доньок та синів словами, які відображали їхнє життя й існування. Згідно з народними віруваннями, імена новонароджених прив'язані магічним чином, тому королівським нащадкам не можна було змінити характеристичні риси, які передавали їхні імена. Вони заповідали їм пройти крізь вогонь, солону воду та могутні вітри. Так нам розповідають нині. Можливо, колись і був такий обряд, хоч це звучить як казка. Але історія свідчить, що не завжди треба прив'язувати дитину до якоїсь одної риси...

Моє перо починає тремтіти, а затим випадає з рук, хоч я й міцно його тримаю, і залишає хвилясту чорнильну ляпку на папері Федврена. Я зіпсував ще один аркуш доброго матеріалу і, здається, марно. Цікаво, чи вдасться мені написати цю історію. Либонь, кожному її сторінку буде просякнута гіркотою, хоча я гадав, що вона вже давно минула. Я вважав, що вилікував свої душевні рани, але тільки-но беру в руки перо й папір, мій дитячий біль починає виливатись у вигляді чорнила кольору морської хвилі. Потім мені починає здаватися, що кожна акуратно виведена літера роздряпує мої давні багряні шрами. Федврен і Пейшенс¹ завжди охоче обговорювали можливість написання історії Шістьох герцогств, тому я переконав себе, що варто спробувати, бо це допоможе відвернути увагу від свого болю і вбити час. Але я збагнув, що кожна історична подія пробуджує в мені власні почуття самотності та втрати. Боюся, що доведеться повністю відкласти цю роботу або ж я усвідомлю, що ці події зробили мене таким. Починаю працювати знову й знову, але виявляється, що я пишу про свої власні починання, а не про джерела історії цього краю. Я навіть не знаю, кому намагаюся пояснити свої почуття. Моє життя було сплетінням таємниць, які зараз розкривати ще небезпечніше. Викласти свої думки на гарному папері, щоби потім він згорів і став попелом? Можливо.

Я пам'ятаю себе з шести років. До цього моє минуле — прірва, через яку не можу перескочити, як би не напружував своєї пам'яті. Отже, до того дня в Мунсеї була порожнеча. Але тоді все раптово почалося, ще й так яскраво і виразно, що я був спантеличений. Іноді ті спогади здаються такими цілісними, що я починаю сумніватися: невже це відбувалося зі мною? Можливо, то лише оповідки сотень кухарок і кухарчат та ватаг конюхів, які пояснювали одне одному причину моєї присутності. Можливо, я чув цю розповідь так часто й зі стількох джерел, що тепер мені вона здається власним спогадом. Хіба це все результат того, як шестирічна дитина щиро сприймає навколишню дійсність? Або ж такі цілісні спогади є результатом яскравої дії Скіллу та зілля, яке я вживав, щоби перебороти свою залежність від Скіллу, адже те зілля спричиняє власні біль та жагу. Найімовірніше, все трапилося через останнє. Скоріш за все, так і є, хоч я й сподіваюся, що ні.

Фактично цей спогад має фізичний вплив; прохолодно-сірий присмерк, дощ, який лив так нещадно, що я був як мокра курка, заледеніла бруківка на вулицях химерного міста, навіть жорсткий затиск велетенської загрубілої руки, яка тримала мою маленьку ручку. Іноді я з подивом згадую про ту грубу кінцівку, міцну і впевнену. Вона не давала мені оступитися на слизькій вулиці, але й не давала уникнути своєї долі. Та рука була такою ж безжалісною, як і крижаний сірий дощ, що виблискував на вкритій гравієм доріжці. Вона вела до величезних дерев'яних дверей масивної будівлі, яка височіла в місті як фортеця.

Двері були досить високими не лише для шестирічного хлопчика, але й для людей велетенського зросту. Навіть мускулистий старигань, який нависав наді мною, на тлі цих дверей мав вигляд коротуна. Мені вони здавалися дивними, хоча я не можу навіть згадати, які двері чи помешкання були для мене знайомими. Але точно не ці вигравіювані двері з чорними залізними завісами, прикрашені головою оленя та дверним молотком із блискучої латуні. Я згадую сльоту, якою просяк мій одяг, а мої ноги промокли та змерзли. Але я не можу пригадати, чи я йшов останніми слідами зими, чи мене вели. Ні, все почалося тут, перед цими дверима цієї фортеці, коли той високий чоловік тримав мене за руку.

Нагадувало початок лялькового шоу: завісу відкрито, і ось ми стоїмо перед тими величезними дверима. Старигань узяв латунний молоток і тричі постукав по пластині, яка лунко загриміла під його ударами. Потім ми почули голос з-за «сцени»: не з-за дверей, але позаду, на тій дорозі, яку щойно пройшли.

— Тату, будь ласка! — благала якась жінка. Я озирнувся, але знову почав іти сніг, запорошуючи очі та прилипаючи до коміра, неначе мереживо. Не пам'ятаю, чи я когось побачив. Певна річ, я не намагався вирватися з рук стариганя й не кричав «мамо». Натомість стояв, як глядач. Усередині будинку я почув гупання чобіт і звук засува. Жінка закричала востаннє. І досі чітко чую її розпачливий голос. Тепер я розумію, що він належав достатньо молодій жінці.

— Тату, будь ласка, благаю!

Рука, яка тримала мене, затремтіла, але я не знаю від чого — від страху чи інших почуттів. Старигань нахилився зі швидкістю чорної ворони, яка хапає хліб із землі, й підняв кавалок брудного льоду. Він мовчки жбурнув його, вклавши в кидок усю свою силу і лють.

Я зіщулився, залишаючись на місці. Не пригадую, чи були якісь зойки або звук удару об чиєсь тіло; пам'ятаю, як двері відчинились і старому довелося швидко відступити назад, тягнувши мене за собою.

Потім було таке: чоловік у проїмі дверей не був слугою, як я міг би собі уявити, почувши цю розповідь. Пам'ять підказує мені, що то не ввічливий слуга, а воїн, який уже почав старіти, і з животом, у якому було більше жиру, аніж м'язів. Він зміряв нас підозріливим поглядом знизу вгору, притаманним воїнам, а потім застиг на місці, чекаючи, доки ми розповімо, чому прийшли.

Гадаю, це злегка вивело стариганя з рівноваги. Він не злякався, а скорше розсердився, бо раптом відпустив мою руку, схопив мене за комір і жбурнув уперед, як щеня, котре показують новому потенційному господарю.

— Я привів тобі хлопця, — скрипучим голосом промовив він.

Але вартовий і далі витріщався на стариганя без осуду і навіть без інтересу. Тому той уточнив:

— Я годував його шість років, а від його батька не було жодної звістки! Він ні разу не приїхав і навіть не дав ні копійки, хоча моя донька пояснила, що нагуляла цього байстрюка і його батько знає про це. Я більше не годуватиму його і не гнутиму горба, щоб його вдягати.

Хай цим займається той, хто його зробив. А в мене своїх проблем по вуха. Моя жінка старіє, а я ще мушу годувати й утримувати його матір. Бо жоден чоловік її не захоче, поки це щеня крутиться в неї під ногами. Тому візьми його і передай батькові.

Старий так різко відпустив мене, що я перечепився через кам'яний поріг під ногами у воїна. Я влаштувався навсидячки. Наскільки пам'ятаю, не дуже забився й підвів голову, щоб подивитись на подальший розвиток подій між двома чоловіками. Воїн поглянув на мене, злегка стиснувши губи. Він дивився без осуду, просто оцінюючи мене.

— Чий він? — запитав воїн. У його голосі не було цікавості; він просто уточнював деталі, щоб доповісти нагору.

— Чівелрі, — відповів старигань і одразу ж обернувся й поважною ходою вийшов на бруківку. — Принца Чівелрі, — додав він, указуючи мій титул. Старигань навіть не обернувся. — Його батько — король-в-очікуванні. Тож хай сам його виховує і радіє, що принаймні став батьком.

Воїн провів старого поглядом, потім мовчки нахилився й відтягнув мене за комір, щоб зачинити двері. На коротку мить воїн відпустив мене, щоб зрушити засув, а затим подивився на мене без жодного подиву. В його очах читалося лише стоїчне сприйняття солдатом дивних моментів його служби.

— Хлопче, вставай і йди туди, — промовив він. Я рушив за ним тьмяним коридором повз просто уряджені кімнати. Вікна досі були зачинені, щоб не впускати зимового холоду. Нарешті я дійшов до ще одних зачинених дверей. Ці були зроблені з червоного різьбленого дерева. Там вартовий зупинився і швидко поправив одяг. Я чітко пам'ятаю, як він став на одне коліно, щоб осмикнути мою сорочку і пригладити волосся кількома різкими рухами. Але досі не знаю, чи це було проявом чуйності, оскільки я сподобався воїну, або він просто турбувався про те, щоб доправити мене у відповідному стані. Вартовий піднявся і постукав у подвійні двері. Не дочекавшись відповіді (або я просто її не почув), він відчинив їх і заштовхнув мене в кімнату поперед себе.

Порівняно з коридором тут було тепло, а сама кімната уряджена ліпше, ніж інші порожні помешкання. Пригадую, там було трішки меблів, килими і штори. На полицях у безладі лежали якісь скрижалі та

манускрипти. Таке буває лише в затишних, обжитих кімнатах. У масивному каміні палав вогонь, наповнюючи помешкання теплом і приємним хвойним запахом. Під кутом до каміна стояв величезний стіл. За ним сидів кремезний чолов'яга. Він схилився над купою паперів, насупивши брови. Чоловік не одразу поглянув угору, тому я кілька хвилин дивився на його скуйовджене темне волосся. Коли він звів голову, то швидким поглядом своїх темних очей охопив і мене, і вояка.

— Ну, Ясоне, що це? — запитав чоловік. Попри свій юний вік, я відчув у його голосі покірність, хоча його так грубо відірвали від роботи. Вартовий злегка підштовхнув мене, і я опинився на кілька кроків ближче.

— Принце Веріті... сір, його привів старий селянин. Сказав, що це байстря принца Чівелрі.

Кудлатий чоловік декілька хвилин спантеличено розглядав мене. Потім його обличчя осяяло щось на кшталт здивованої усмішки. Чоловік піднявся і, взявши руки в боки, подивився на мене згори вниз. Мене не налякав його в'їдливий погляд; здавалося, йому щось дуже сподобалося в моїй зовнішності. Я з цікавістю подивився на нього.

У чоловіка була коротка чорна борода, така ж густа і скуйовджена, як і його чуприна, обвітрені щоки та кущуваті брови над темними очима. Груди випнуті, а сорочка мало не тріщала на могутніх плечах.

Квадратні кулаки свідчили про те, що чоловік звик до фізичної праці, хоч на його правій руці були ляпки від чорнила. Доки він дивився на мене, його усмішка розпливалася на обличчі. Затим чоловік пирхнув:

— Чорт забирай, — нарешті сказав він. — У хлопця очі Чіва, еге ж? Присягаюся плодючою Едою, ніхто не очікував такого від мого прославленого і благочестивого брата!

Воїн не зреагував жодним чином, хоча ніхто від нього цього й не сподівався. Він незворушно стояв, чекаючи подальших розпоряджень. Солдат є солдат.

Чоловік і далі дивився на мене з цікавістю.

— Скільки йому років? — запитав у вояка.

— Селянин сказав, що йому шість, — вояк підняв руку, щоб почухати щоку, але згадав, що доповідає, і опустив руку.

— Сір, — додав він.

Чоловік, здається, не помітив порушення дисципліни. Він дивився на мене своїми темними очима, і його усмішка розпливалася все більше й більше.

— Значить, це сталося близько семи років тому. Її животу потрібен був час, щоб вирости. Чорт забирай, так. Це був перший рік, коли ч'юрди намагалися перекрити прохід. Чівелрі заганяв їх до нас упродовж трьох-чотирьох місяців. Скидається на те, що не лише їх. Але хто б міг подумати?

Він помовчав, а потім різко запитав:

— Хто його мати?

Вартовий збентежено поворухнувся й відповів:

— Не знаю, сір. На порозі стояв лише старий селянин. Єдине, що він сказав, що це байстрюк принца Чівелрі й він не збирається ні годувати, ні одягати цього спиногриза. Просив передати, що хай тепер за ним батько доглядає.

Чоловік знизав плечима, наче йшлося про якусь дрібницю.

— Хлопець на вигляд доглянутий. Б'юсь об заклад, що за тиждень-два вона ридатиме на кухонному порозі за своїм щеням. Тоді й дізнаємось, а може, й раніше. Хлопче, як тебе звуть?

Його жилет був застебнутий фігурною пряжкою, схожою на голову оленя. Зроблена з латуні, вона виблискувала жовтим, а коли на неї падало полум'я — червоним.

— Хлопець, — відповів я. Не знаю, можливо, я просто повторював те, як мене назвали чоловік та вартовий, чи то дійсно в мене не було імені. На мить на обличчі чоловіка проступив подив. Навіть жаль. Але це почуття швидко зникло, і тепер чоловік просто виглядав розгубленим чи злегка роздратованим. Він знову подивився на карту, яка чекала його на столі.

— Ну, — сказав чоловік, порушивши тишу. — Щось треба з ним робити, принаймні доки Чів не повернеться. Ясоне, нагодуй хлопця і облаштуй йому місце для сну, хоча б на сьогодні, а я поки подумаю, що з ним робити завтра. Не можна, щоб королівські бастарди тинялися в селі.

— Сір, — відповів Ясон. У його голосі не було ні згоди, ні незгоди. Він просто виконував наказ. Ясон поклав мені важку руку на плече й повів назад до дверей. Я трохи неохоче покинув цю яскраву, затишну і теплу кімнату. Мої змерзлі ноги почали німіти. Я хотів зоставатися тут

якнайдовше, щоб добре зігрітися. Але вартовий міцно тримав мене, і за якусь мить я знову опинився в холодному й похмурому коридорі. Після теплої та світлої кімнати він здавався ще темнішим. Я намагався встигати за вартовим, поки він ішов звивистими коридорами.

Можливо, я рюмсавав або йому набридло те, що я відстаю, бо він раптом обернувся, підняв мене, як пир'їнку, і посадив собі на плече.

— Дрібне зашмаркане щеня, — незлостиво буркнув вартовий і далі поніс тими лабіринтами. Нарешті ми дісталися до маленької кухні, осяяної жовтим світлом. Там на ослонах сиділи інші солдати. Вони їли й пили за великим подряпанним столом навпроти каміна, удвічі більшим за той, що я бачив у попередньому приміщенні. На кухні пахло їжею, пивом, чоловічим потом, вологим шерстяним одягом, а також димом і жиром, який скапував у полум'я. Уздовж стіни стояли голови кабанів та діжечки, а зі сволоків звисали темні шматки м'яса. На столі безладно громадилась їжа та посуд. Вартовий зняв шматок м'яса на рожні й кинув на кам'яну плиту. Мій шлунок одразу дав про себе знати, коли я почув сильний аромат. Ясон різко посадив мене у найближчий до вогню куток і поторсав лікоть чоловіка, обличчя якого було приховане за кухлем.

— Гей, Барріче, — безцеремонно промовив Ясон. — Тепер це щеня для тебе.

Він відвернувся від мене. Я зацікавлено спостерігав, як той відламав шмат завбільшки зі свій кулак від темної хлібини. Потім вартовий дістав ніж з-за пояса, щоб відкряти кавалок від кружала сиру. Він тицьнув мені їжу, а затим, підійшовши до каміна, почав відбатовувати солідний кусень м'яса — порцію для дорослого. Я, не гаючи часу, запихався хлібом та сиром. Барріч (чоловік, що сидів біля мене) поставив кухоль і зиркнув на Ясона:

— Що це? — спитав він, точнісінько як той чоловік у теплій кімнаті. Його волосся та борода теж були скуйовджені, але він мав вузьке квадратне обличчя. Було видно, що він багато часу проводить просто неба. Його очі були радше карими, аніж чорними. Барріч мав довгі й умілі пальці, й від нього відгонило кіньми, собаками, кров'ю та шкірою.

— Барріче, будеш за ним наглядати. Так наказав принц Веріті.

— Чому?

— Ти ж служиш Чівелрі, еге ж? Ходиш за його конем, собацюрами та соколами?

— Ну?

— Тому тобі треба дивитися й за цим малим байстрюком, принаймні доки не повернеться Чівелрі й не придумає, що з ним робити. Він простягнув мені шматок м'яса, який стікав жиром. Я неохоче відвів погляд від хліба з сиром, на які налягав, але м'яса теж хотілося. У відповідь на мою дилему вартовий знизав плечима і проявив практичність у дусі типового солдата, недбало жбурнувши м'ясо на стіл збоку від мене. Я запхнув до рота весь хліб, який туди вмістився, й підсунувся до м'яса.

— Байстрюк Чівелрі?

Ясон знизав плечима, наминаючи хліб із сиром та м'ясом.

— Так сказав старий селянин, який покинув його тут.

Він поклав м'ясо та сир на кусень хліба, відкусив чималий кавалок, а потім промовив з набитим ротом:

— Він сказав, що Чівелрі повинен радіти своєму нащадку, тому буде його сам годувати й піклуватися про нього.

На кухні настала раптова тиша. Чоловіки перестали їсти, облишили хліб, кухлі й таці та обернулися до Барріча. Той обережно відставив кухоль від краю столу. Він говорив тихим і впевненим голосом, чітко вимовляючи кожне слово.

— Якщо мій пан не має спадкоємця, то на те воля Еди, а не його чоловічого єства. Леді Пейшенс завжди була дуже вразливою і...

— Наставляй кишеню! — швидко відповів Ясон. — Он сидить доказ того, що з чоловічим духом твого пана все добре. Тож годі базікати! Він похапцем витер губи рукавом.

— Він справді схожий на принца Чівелрі. Навіть його брат це сказав недавно. Якщо леді Пейшенс не може доносити дитини, то це не провина принца-наступника...

Барріч раптово встав. Ясон похапцем відступив на кілька кроків назад, але зрозумів, що очі Барріча націлені на мене, а не на нього. Той схопив мене за плечі й повернув до вогню. Потім міцно взяв за підборіддя й підняв мою голову. Я упустив і хліб, і сир. Але Барріч не звернув на це жодної уваги; він повернув моє обличчя до вогню і вивчав, як карту. Мій погляд перетнувся з його. Він був такий дикий, наче впізнав у мені свого кривдника. Я хотів відвернутися, але затиск

Барріча не давав цього зробити. Тому я спробував відповісти йому поглядом, у який вклав стільки непокірності, скільки міг, і помітив, що його невдоволення раптово змінилося. Тепер на обличчі Барріча можна було прочитати щось на кшталт невпевненого подиву. Нарешті він на мить заплющив очі, наче від болю.

— Леді дуже болісно сприйматиме це, — м'яко сказав Барріч.

Він відпустив мою щелепу й незграбно нахилився за хлібом та сиром, які я впустив. Барріч обтрусив їжу й подав мені. Я витріщився на грубу пов'язку на його правій литці та над коліном. Вона заважала йому зігнути ногу. Барріч знову сів і наповнив свій кухоль із глечика. Він випив, дивлячись на мене поверх своєї посудини.

— Хто ж нагуляв його від Чівелрі? — необережно запитав чоловік на іншому кінці столу.

Барріч кинув різкий погляд на того чоловіка, опустивши кухоль. Він помовчав кілька секунд, і в приміщенні знову зависла тиша.

— Я вже сказав, що це справа принца Чівелрі, ким була його мати, а не тема для кухонних баяндрасів, — тихо промовив Барріч.

— Хай буде так, — раптово погодився вартувий, а Ясон кивнув на знак згоди, як птах, що залицяється до своєї самиці. Незважаючи на мій юний вік, мені було цікаво, що ж то за чоловік з перев'язаною ногою, який міг присадити цілу компанію брутальних солдатів лише самим поглядом чи словом.

— У хлопця немає імені, — Ясон першим порушив тишу. — Він просто відгукується на хлопця.

Здається, це приголомшило всіх, навіть Барріча. Знову настала тиша. Я доїв хліб із сиром та м'ясом, запивши їх кількома ковтками з кухля Барріча. Всі поступово розходилися по двоє-троє. Барріч сидів на місці, пив і дивився на мене.

— Ну, — промовив він, — знаючи твого батька, він вчинить чесно і так, як йому належить. Але лише Еді відомо, як він вирішить, що належить зробити. Напевне, те, від чого йому буде найбільше боляче. Він ще хвильку подивився на мене, нічого не кажучи.

— Наївся? — врешті запитав він.

Я кивнув. Він різко встав і відштовхнув мене від столу.

— Тоді ходімо, Фітце, — сказав він, вийшов із кухні й пішов іншим коридором. Через свою ногу, яка не згиналася (та й пиво далось взнаки), він не міг швидко рухатися, тому я з легкістю встигав за ним.

Нарешті ми прийшли до масивних дверей. Там стояв вартовий, який кивнув, пронизливо подивившись на мене.

За вікном лютував холодний вітер. Весь лід та сніг, які вдень підтанули, знову замерзли з настанням ночі. Ожеледиця тріщала під моїми ногами, а вітер задував у всі щпарини мого вбрання. Мої ноги зігрілися на кухні, але панчохи не встигли підсохнути, тому мені було зимно. Пам'ятаю темряву і раптову втому. Почувався страшенно сонним і зневіреним, рухаючись холодним темним подвір'ям за тим чоловіком із перев'язаною ногою. Нас оточували високі стіни, нагорі яких час від часу ходили вартові. Але я бачив лише їхні чорні силуети, які іноді затуляли зірки. Я замерз, як собака, а мої ноги роз'їжджались на зледенілій стежці. Але в Баррічі було щось таке, що не дозволяло мені рюмсати чи просити зглянутися наді мною. Я покійно плентався за ним. Ми дійшли до якоїсь будівлі, і він натужно відчинив важкі двері.

Я відчув тепло і запахи тварин. Усередині розливалось жовте світло. Заспаний конюх піднявся зі свого солом'яного гнізда, кліпаючи, як скуйовджене пташеня. Барріч щось йому сказав, і той знову ліг, згорнувшись клубком і заплющивши очі. Ми пройшли повз нього, і Барріч зачинив двері. Він узяв тьмянний ліхтар і повів мене далі. Я потрапив в інший світ, нічний світ, де тварини ворушилися і дихали у стійлах, собаки піднімали голови зі своїх схрещених передніх лап, дивлячись на мене яскраво-зеленими чи жовтуватими очима, які виблискували від ліхтаря. Коні форкали, коли ми проходили повз них. — Соколи он там, у дальньому кутку, — промовив Барріч, поки ми проходили стійло за стійлом. Наскільки я зрозумів, він подумав, що я мушу це знати.

— Ось, — нарешті сказав він. — Це годиться, принаймні зараз. Хай мені грець, якщо я знаю, що ще з тобою робити. Я прийняв би це за добрий знак від богів для свого пана. Але ж леді Пейшенс... Нюхаче, посунься, щоб хлопець міг лягти на соломі. Пригортайся до Лисиці. Вона захищатиме тебе і надере зад будь-кому, хто захоче тебе потурбувати.

Я побачив простору буду з трьома собаками. Вони прокинулись і звелися на передні лапи. Почувши голос Барріча, пси затарабанили своїми тугими хвостами по соломі. Я невпевнено посовгався між ними й нарешті ліг біля старої сучки з білуватою мордою та надірваним

вухом. Старший пес насторожено дивився на мене, але натомість щенюк — Нюхач — радо зустрів мене, лизнувши вухо, понюхавши ніс і потершись об мене лапами. Я обійняв його, щоб заспокоїти, а потім згорнувся посеред них, як і радив Барріч. Він кинув мені грубе покривало, яке сильно тхнуло кіньми. Здоровенна сіра тварина в сусідньому стійлі раптово зафоркала й почала бити копитом об перегородку, а потім визирнула, аби дізнатися, що ж там сталося посеред ночі. Барріч у темряві заспокоїв коня одним лиш доторком. — На цій заставі досить небезпечно. Олєнячий замок — гостинніше місце. Але сьогодні ти тут будеш у теплі й безпеці. — Він постояв ще, дивлячись на нас. — Коні, собаки та соколи, Чівеле. Багато років я добре доглядав за ними. Але цей ваш нащадок... що робити з ним — не знаю.

Я розумів, що Барріч звертається не до мене. Я дивився з-під покривала, як він знімає ліхтар з гака й кудись іде, мимрячи собі під ніс. Я добре пам'ятаю ту першу ніч, тепло від собак, колючу солому і навіть сон, який нарешті огорнув мене, коли щенюк притулився до мене. Я занурився в його свідомість, і мені також снилися нечіткі сни про нескінченну погоню за диким звіром, якого я жодного разу не бачив, але чий гарячий запах вів мене крізь колючі чагарники та каміння.

Після цього песьчого сну мої спогади вже не такі яскраві; вони розпливаються, як кольори та гострі контури у наркотичному видінні. Певна річ, події після першої ночі вже були не такими чіткими. Я згадую сирі дні кінця зими, коли вивчав шлях від стайні до кухні. Мені дозволялося ходити, де захочу. Іноді я бачив там кухаря, який чіпляв м'ясо на гаки над плитою, місив тісто на хліб і відкривав діжки з напоями. Але найчастіше там нікого не було і я їв усе, що лишалося на столі, щедро ділившись зі щенюком, який швидко заприятелював зі мною. Чоловіки приходили і йшли, дивлячись на мене з відвертою цікавістю. Але скоро призвичаївся до цього. Вони були схожі між собою у своїх грубих шерстяних плащах та панчохах, мали міцну будову і спритно рухались. У кожного з них на грудях був нашитий олень у стрибку. Деякі почувалися ніяково у моїй присутності, але я вже звик до їхнього бурмотіння, яке починалося щоразу, коли я йшов із кухні.

Я постійно бачив Барріча. Він піклувався про мене точнісінько як про тварин Чівелрі: мене годували, поїли, купали і школили (точніше, вишкіл полягав у тому, аби бігати за ним, доки він виконував інші обов'язки). Втім, ці спогади досить туманні, а такі подробиці, як купання й перевдягання, могли потьмяніти в моїй свідомості шестирічної дитини, оскільки це було повсякденною справою. Але я добре пам'ятаю Нюхача — рудого короткошерстого пса. Я пам'ятаю, що коли ми спали під одним покривалом, то його шерсть колола мене. В нього були очі зеленувато-мідного кольору, коричневий ніс, а паща та язик — рожеві з чорними цятками. У вільний від обідів на кухні час ми борюкалися в саду або на соломі в буді. Так минало моє життя на заставі. Я не пригадую, щоби погода змінювалася. Все, що пам'ятаю з того часу, це сиру та вітряну погоду, а також сніг та лід, які поступово танули, але вночі знову замерзали.

Ще один спогад із тих часів, хоч і досить нечіткий, скоріше у теплих тьмяних тонах, як розкішний старий килим у напівтемній кімнаті.

Я пам'ятаю, як мене розбудив щенок, а також жовтувате світло ліхтаря. Наді мною схилилося двоє, але позаду стояв Барріч, тому я не злякався.

— Ти його розбудив, — сказав один з них. То був принц Веріті, чоловік із теплої кімнати, куди я потрапив першого ж вечора.

— І що? Тільки-но ми підемо, він знову засне. Хай мене жаба копне, в нього батькові очі. Присягаюся, я впізнав його, як тільки побачив, і цього ніхто не заперечуватиме. Якась крячка і то розумніша, ніж ви з Баррічем. Не можна тримати дитину серед тварин, навіть якщо вона й бастард. Хіба для нього не було іншого місця?

У незнайомця щелепи й очі були, як у Веріті, але на цьому їхня подібність закінчувалася. Цей чоловік-шатен був набагато молодший, безбородий, а його напахчене, пригладжене волосся — більш доглянуте. Його щоки та лоб почервоніли від нічного морозу, але шкіра не так обвітрилась, як у Веріті. Останній одягався, як і його люди: зручний шерстяний одяг з цупкої тканини в темних тонах. Вирізнявся лише його блискучий герб, вишитий золотими та срібними нитками, що він його носив на грудях. Молодший же чоловік був одягнутий у багряні тканини з первоцвітами, а в його плащі вмістилося б двоє таких. Під плащем — камзол кольору жирних вершків, прикрашених тасьмою. Шарф застібався пряжкою у вигляді

оленья в стрибку, вишитого золотими нитками, єдине око якого було зроблено із сяючого зеленого смарагда. Чоловік говорив красномовними зворотами, тоді як Веріті обходився простими фразами.

— Регале, я навіть не думав про це. Що я знаю про дітей? Я передав його Баррічу. Він людина Чівелрі, і, оскільки він дбав про...

— Сір, я аж ніяк не хотів виявляти неповагу до королівської сім'ї, — щиро промовив збентежений Барріч. — Я служу Чівелрі й підібрав для хлопця найкраще. Я міг облаштувати йому ліжко у кордегардії², але, гадаю, він ще малий для перебування в такому товаристві, де то приходять, то йдуть, постійно б'ються, пиячать і галасують.

Судячи з його тону, він сам неприязно ставився до того товариства.

— Тут йому спокійніше, та й цуценя до нього прив'язалося. А Лисиця його стереже й кусатиме кожного, хто захоче скривдити малого. Заради богів, я нічого не тямлю у догляді за дітьми, і мені здалося...

— Все добре, Барріче, — тихо сказав Веріті, перебивши його. — Треба було мені самому все обдумати. Я доручив це тобі, тож нічого страшного. Присягаюся Едою, він тут в ліпшому становищі, аніж більшість дітей у цьому селі. Тому наразі все добре.

— Коли він потрапить до Оленьячого замку, все зміниться, — незадоволено промовив Регал.

— То його батько хоче, щоб він повернувся з нами до замку? — запитав Веріті.

— Батько — так. Мати проти.

— Ай. — Судячи з голосу Веріті, він не хотів надалі це обговорювати. Але Регал насупився та продовжив:

— Моїй матері королеві взагалі це не подобається. Вона довго вмовляла короля, але марно. Мати і я за те, щоб його... усунути. Це єдине розумне рішення. Нам не потрібно більше плутанини за цією лінією спадкування.

— Не бачу більше жодної плутанини, Регале, — рішуче мовив Веріті.

— Чівелрі, я, ти, потім наш кузен Август. Цей бастард стане п'ятим.

— Я й так знаю, що ти був переді мною. Не треба постійно цим бундючитися, — прохолодно сказав Регал і зиркнув на мене. — Все ж я гадаю, що його варто позбутись. А раптом Пейшенс так ніколи й не народить Чівелрі законного наступника? Якщо він обере... цього хлопця? Це призведе до розколу серед знаті. Нащо нам ці проблеми?

Мати теж так вважає. Але наш батько король — розсудлива людина. Як його називають простолюдини, «Шрюд Проникливий». Йому до снаги вирішити будь-яку проблему. «Регале, — сказав він у своїй звичній манері, — не роби того, чого потім не зможеш змінити, доки не зрозумієш цього», — і зареготав. — Регал теж невесело засміявся. — Мене вже дістав його гумор.

— Ех, — знову сказав Веріті. Я завмер, намагаючись зрозуміти, чи то він спробував розтлумачити слова короля, чи то вагався з відповіддю на скаргу брата.

— Звісно ж, ти знаєш справжню причину, — продовжив Регал.

— Що ж це за причина?

— Попри все, Чівелрі залишається його фаворитом, — з огидою промовив Регал. — Попри його безглузде весілля, примхливу дружину та всю цю катавасію. А тепер він гадає, що це змінить думку людей про нього на краще, доведе, що Чівелрі — справжній чоловік і може зачати дитину. Або що він теж людина і теж може помилятися. — Судячи з тону Регала, він не вірив у те, що говорив.

— Тобто люди більше його полюблять і це зміцнить його майбутнє панування? Те, що в нього є дитина від якоїсь простої жінки? — перепитав Веріті, спантеличений його ходом думок.

Регал похмуро відповів:

— Так вважає король. Мабуть, йому начхати на безчестя. Але, гадаю, Чівелрі не бажає таким чином використовувати свого бастарда, особливо стосовно його любої Пейшенс. Хай там як, король наказав привести бастарда до Оленячого замку після вашого повернення. — Регал подивився на мене.

Веріті на мить занепокоївся, та все ж таки кивнув. Барріч спохмурнів, і тінь на його обличчі не міг розсіяти навіть жовтий ліхтар.

— Хіба слово мого пана нічого не означає? — наважився заперечити Барріч. — Як на мене, якщо він хоче владнати питання спадщини із сім'єю матері хлопця і прибрати його, то заради почуттів леді Пейшенс йому слід дозволити вирішувати це самому...

Принц Регал перебив його, зневажливо пирхнувши:

— Це потрібно було вирішувати перед тим, як борюкатися з бабою. Леді Пейшенс не перша жінка, якій доведеться зустрітися з бастардом свого чоловіка. Завдяки безголовості Веріті тут всі про нього знають, тож навіщо його приховувати? Оскільки йдеться про бастарда

королівської крові, то ніхто з нас не може дозволити собі таку розкіш, Барріче. Залишати його тут — те ж саме, що приставити ніж до горла короля. Це зрозуміло навіть псареві; якщо ж ти не можеш цього з'явити, то твій пан точно це розуміє.

В голосі Регала звучала криця. Я побачив, як Барріч здригнувся. Здається, він ще нікого так не боявся. Я теж перелякався, натягнув покривало на голову й зарився в сіно. Поряд зі мною глухо загарчала Лисиця. Гадаю, Регал відступив, але не впевнений. Чоловіки скоро пішли, і я не пам'ятаю, чи вони ще говорили про це.

Час минав. Здається, через два-три тижні ми залишили те холодне село й поїхали у подорож до теплих країв, яка здавалася мені вічністю.

Барріч прив'язав мене ззаду свого пояса, а я намагався охопити круп коня своїми короткими ніжками. Гадаю, що в певний момент Чівелрі приїздив, щоби подивитись на свого бастарда, і, мабуть, був підданий загальному осуду. Але я не пригадую зустрічі з батьком. Єдине, що про нього пам'ятаю, — портрет на стіні в Оленячому замку. Через кілька років мені дали зрозуміти, що мій батько був хорошим дипломатом. Це дозволило йому укласти угоду про мир, який тривав за моєї юності, а також заслужити повагу і навіть любов ч'юрдів.

Якщо чесно, я був його єдиною поразкою в тому році, але досить грандіозною. Чівелрі раніше за нас приїхав до Оленячого замку, де зрікся престолу. До того часу, як ми прибули на місце, він з леді Пейшенс залишив двір і разом з нею поїхав правити Вербовим лісом. Я бував там і можу сказати, що краєвид немає нічого спільного з назвою. Це тепла долина, посеред якої тиха річечка в'ється серед рівнин, які сховалися поміж пологими круглими пагорбами. Чудове місце, щоб вирощувати виноград, пшеницю та повненьких діток. Це тихе місце далеко від кордонів та придворної політики, яка до цього була основою життя Чівелрі. Це було ідилічне ввічливе вигнання для колишнього короля, таке собі м'яке вбивство воїна та затухання талановитого дипломата, яких іще варто пошукати.

Так я, покинутий бастард людини, якої жодного разу не бачив, опинився в Оленячому замку. Принц Веріті став королем-в-очікуванні, а принц Регал на один крок наблизився до престолу. Мені було достатньо народитися і бути знайденим, щоб залишити слід в історії всієї країни. Я ріс при дворі без батька й матері, де всі сприймали мене за призвідцю всіх лих, яким я і став.

¹ Терпляча (англ.). — Тут і далі примітки перекладача.

2 Приміщення для королівської варти.

Розділ 2. Новачок

Про Тейкера ходять багато легенд. Він був першим острів'янином, який проголосив Оленячий замок Першим герцогством і заснував королівську династію. Згідно з однією з таких легенд, його набіг був першим і останнім з тих холодних островів із суворим кліматом. Кажуть, що, побачивши дерев'яні укріплення Оленячого замку, він сказав: «Якщо там можна погрітися і є що поїсти, я нікуди звідси не поїду». Так і сталося.

Але, згідно з сімейними чутками, він був поганим моряком, якого нудило від хитавиці та засоленої риби, яку обожнювали інші острів'яни. Він з командою багато днів ходив морями, і якби йому не вдалося взяти Оленячого замку, товариші втопили б його. Втім, на старому гобелені у Великій залі Тейкера зображено у вигляді мускулистого здоровила, який хижо посміхається на носі свого корабля, а веслярі тримають курс на старовинний Оленячий замок, що зведений з колод та абияк обробленого каменю.

Спочатку замок слугував захисною заставою на судноплавній річці у гирлі затоки з чудовою якірною стоянкою. Якийсь дрібний вождь, ім'я якого загубилося в сивій давнині, побачив гарну можливість у контролюванні торгівлі на річці й побудував першу фортецю. Фактично вона слугувала для захисту річки та затоки від набігів острів'ян, які кожного літа грабували прибережні міста. Але він не врахував, що пірати можуть потрапити на територію фортеці через зраду. Башти й стіни стали їхньою опорою. Вони перемістилися вгору по річці, де встановили своє панування, перебудувавши дерев'яний форт у башти та стіни з обробленого каменю. Так Оленячий замок став серцем Першого герцогства і столицею королівства Шістьох герцогств. Правлячий дім Шістьох герцогств — Провісники — походить від тих острів'ян. Декілька їхніх поколінь не втрачали зв'язку з острів'янами. Вони сваталися до дівчат із сусідніх поселень і поверталися додому з повненькими темноволосими нареченими, які належали до їхнього ж народу. Тому кров острів'ян текла в членах королівської династії та аристократів. Від них народжувалися діти міцної статури з чорним волоссям і темними очима. Разом із цими рисами вони діставали здатність до володіння Скіллом, а також усі ризики та слабкості, пов'язані з цим. Я теж успадкував їх.

Але мої перші враження від Оленячого замку не прив'язували мене до історії чи якоїсь спадщини. Я сприймав його лише як кінець подорожі посеред галасу та метушні, возів, псів, будинків та кривих вулиць, які вели до масивної кам'яної фортеці на скелях, що височіла над містом. Кінь Барріча втомився і непевно пересувався слизькою бруківкою. Я похмуро тримався за пояс Барріча і був такий втомлений і розбитий, що навіть не скаржився. Одного разу я підняв голову, щоби подивитися на високі сірі башти й стіни замку над нами. Навіть у незвичному теплі морського бризу він здавався холодним та відчуженим. Я притулився лобом до спини Барріча. Мене почало нудити від солонуватого йодистого запаху безкрайнього моря. Ось як я прибув до Оленячого замку.

Барріч жив над стайнею поблизу кліток із соколами. Він поселив мене там разом із собаками та соколом Чівелрі. Спочатку він подбав про птаха, оскільки той дуже забруднився під час подорожі. Собаки були раді потрапити додому, і їх переповнювала нестримна енергія. Оскільки я був утомлений, то мене це дуже дратувало. Нюхач стрибав на мене кілька разів, доки я, фактично хворий і не в настрої гратися, не дав зрозуміти цьому дурному щенюку, що мені не до нього. Він відреагував як звичайне цуценя, почавши розшукувати своїх колишніх товаришів. Граючись, Нюхач одразу ж затіяв бійку з одним з них, яка припинилася після того, як Барріч тупнув на нього. Барріч був людиною Чівелрі, але в Оленячому замку одночасно виконував обов'язки псаря, сокольничого та конюха.

Після того як Барріч потурбувався про своїх власних тварин, він пішов оглядати, що було зроблено і не зроблено за час його відсутності. Конюхи, вершники та сокольничі з'являлися зненацька, як у казці, щоб відбиватися від його зауважень. Я бігав за ним підтюпцем так довго, як тільки міг. Коли ж нарешті здався і втомлено всівся на купу соломи, то Барріч помітив мене. Він спочатку подивився роздратовано, але потім незадоволення змінилося великою втомою.

— Кобе, відведи малого бастарда на кухню і подбай про те, щоб його нагодували, а потім відведи до моєї кімнати.

Коб виявився невисоким темноволосим хлопчиком; він допомагав псарям. Йому було близько десяти років. За мить до цього Коб купався у похвалі Барріча за те, що тримав собаку, який народився за відсутності Барріча, у бездоганному стані. Тепер його усмішка зникла,

і він невпевнено подивився на мене. Ми перекинулися поглядами, поки Барріч проходив повз стійла разом із нервовими слугами. Потім хлопець знизав плечима і злегка нахилився, щоб роздивитись мене. — Фітце, ти голодний? Хочеш щось перекусити? — приязно запитав Коб тоном, яким зазвичай звертався до собачат, коли хотів їх приголубити на очах у Барріча. Я кивнув, заспокоївшись, що він не очікує від мене нічого більшого, аніж від цуценяти, й пішов за ним. Коб часто озирався, щоб подивитися, чи я рухаюся. Тільки-но ми залишили стайні, Нюхач одразу почав стрибати на мене. Коб помітив щире любов тварини до мене, і я виріс в його очах. Він спілкувався з нами, підбадьорюючи короткими фразами: «їжа скоро буде», «ходімо», «тільки не нюхай того кота», «там наші друзі».

У стайні була метушня: люди Веріті ставили там своїх коней та поралися зі зброєю, а Барріч сварив конюхів, бо вони, на його думку, все зробили не так, як варто було б. Люди сновигали повз нас, зайняті різними справами: якийсь хлопець із величезним шматком грудинки на плечі, сміхотливий гурт дівчат з важкими оберемками очерету й вересу, похмурий старигань із корзиною риби, яка іноді підскакувала, троє молодих жінок у пістрявому вбранні та з бубонцями, чиї голоси розливалися, як і їхні дзвіночки.

Я почув запах кухні. Але в міру того, як ми наближалися, людей ставало все більше. Нарешті ми підійшли до дверей, де була суцільна штовханина. Коб зупинився. Ми теж стали позаду нього, вловлюючи приємні запахи. Він подивився на натовп біля дверей і спохмурнів: — Кухня забита. Всі готуються до вітального бенкету на честь Веріті та Регала. Всі аристократи зібралися в Оленячому замку; звістка про те, що Чівелрі зрікся престолу, швидко розлетілася. Всі герцоги приїхали сюди або прислали своїх людей, щоби порадитися з цього приводу. Чув, що навіть ч'юрди когось прислали, аби впевнитися, що угод Чівелрі будуть дотримуватися, зважаючи на те, що Чівелрі вже не... — Коб замовк, раптово збентежившись. Я досі не знаю чому: через те, що він говорив про зречення мого батька від престолу, або ж через те, що звертався до цуценяти та шестирічної дитини, як до дорослих. Він озирнувся, оцінюючи ситуацію.

— Почекай тут, — нарешті промовив він. — Я заскочу і щось вам винесу. Менш імовірно, що на мене наступлять... чи спіймають. Будьте тут, — ніби на підтвердження свого наказу він зробив рішучий жест.

Я позадкував до стіни й присів там, аби бути подалі від натовпу. Нюхач слухняно ліг біля мене. Я захоплено дивився, як Коб підходить до дверей і спритно протискується крізь тісну юрбу на кухню. Коли Коб зник із поля зору, я звернув увагу на загальну публіку. Переважно тут були слуги та кухарі. Трохи рідше серед них траплялися менестрелі, купці й посильні. Я мляво спостерігав за ними, але вже надто багато встиг побачити за сьогодні, щоб чимось зацікавитись. Окрім їжі, я хотів заховатися від цієї метушні в якомусь тихому місці. Я сидів на землі, спершись об стіну замку, гарячу від сонця, й поклавши голову на коліна. Нюхач притулився до мене. Мене розбудив стукіт жорсткого хвоста Нюхача об землю. Я підняв голову й побачив перед собою пару коричневих чобіт. Їхнім господарем був чоловік з кошлатою бородою та копицею перцево-сірого волосся; у штанах із грубої шкіри та простій шерстяній сорочці. Чоловік дивився на мене, тримаючи на плечі невеличку діжечку.

— Гей, це ти Фітц?

Я почув слово, яким мене часто називали, хоч і не розумів його до кінця, і повільно кивнув. Чоловік помітно зацікавився.

— Гей, — голосно промовив він, звертаючись уже не до мене, а до народу, який проходив повз. — Ось Фітц, синочок Чівелрі. Сидить як вкопаний. Справді схожий, еге ж? Хлопче, хто твоя мати?

До їхньої честі, більшість просто проходила повз, реагуючи на слова чоловіка лиш допитливим поглядом, мовляв, що це за шестирічний хлопчик сидить біля стіни? Але питання чоловіка з діжечкою було справді цікавим, оскільки до нього обернулося кілька голів, а робітники, які щойно вийшли з кухні, підійшли ближче, аби почути відповідь. Але в мене її не було. Я не знав, як звати мою матір, і спогади про неї поступово згасали. Тому не відповідав, тільки дивився на них.

— Гей, хлопче, як тебе тоді звати? — Він озирнувся й поділився з натовпом своїми здогадками. — Я чув, що в нього взагалі немає імені: ані величного королівського з титулом, ані навіть прізвиська, щоб сваритися на нього. Чи не так, хлопче? В тебе є ім'я?

Група спостерігачів росла. У декого з них в очах читалося співчуття, але ніхто не втручався. Деякі мої почуття перейшли до Нюхача. Він упав на бік і прийняв благальну позу, показуючи пузо і махаючи

хвостом. Це було споконвічним сигналом у псів, що означав: «Я просто цуценя і не можу захищатися. Будь ласка, згляньтесь». Якби замість людей були собаки, вони просто б понюхали нас і пішли геть. Але у людей немає такої вродженої шляхетності. Коли я не відповів, чоловік підійшов ближче і повторив:

— Хлопче, у тебе є ім'я?

Я повільно піднявся. Стіна, яка хвилину тому була теплою, тепер стала холодною перешкодою до відступу. Нюхач качався в пиллюці й жалібно скавчав.

— Ні, — спокійно сказав я.

Чоловік нахилився, ніби недочуваючи.

— Ні! — закричав я й відштовхнув його, крадучись уздовж стіни.

Я побачив, як він відступив назад і впустив діжку. Вона впала на бруківку й розбилась. Ніхто не зрозумів, що відбулося, не кажучи вже про мене. Більшість людей засміялася, коли дорослий чоловік злякався дитини. В ту мить усі побачили мою силу духу й характер, оскільки до ночі все місто знало про те, як бастард дав відсіч своєму кривднику. Нюхач почав дряпатися об мої ноги і втік разом зі мною. Я встиг зиркнути на спантеличене обличчя Коба, який саме виносив із кухні пироги й побачив, як ми втікали. Якби на його місці був Барріч, можливо, я б зупинився, довіривши йому свою безпеку. Але то був не Барріч, тому я не зупинився. Нюхач біг попереду.

Ми втікали, розштовхуючи слуг, — просто маленький хлопчик з песиком. Нюхач привів мене до місця, яке він вважав найбезпечнішим у світі. Оддалік від кухні та замку Лисиця вирила нору в кутку старого флігеля, де зберігалися мішки з горохом та квасолею. Тут і народився Нюхач, далеко від пильного ока Барріча. Тут Лисиці вдалося переховувати своїх цуценят майже три дні, де Барріч і знайшов їх. Його запах був першим людським запахом, який пам'ятав Нюхач. Було важко пролізти під будівлею, але коли ми опинилися всередині, виявилось, що в норі тепло, сухо й напівтемно. Нюхач пригорнувся до мене, і я обійняв його. У цьому прихистку наші серця нарешті перестали гучно гупати, і поступово цей спокій перейшов у глибокий сон без сновидінь, притаманний теплим весняним вечорам та цуценятам.

За кілька годин я прокинувся. Мене всього тіпало від холоду. Настала цілковита темрява, а слабке тепло весняного дня зникло. Нюхач

прокинувся разом зі мною. Ми почухалися і вилізли з нори. Над Оленячим замком яскраво сяяли далекі зорі. Запах затоки був сильніший, і здавалося, що щоденні запахи людей та коней тимчасово зникли, поступившись океанським ароматам. Ми пройшлися порожніми доріжками повз тренувальні майданчики, комори й винокурні. Навколо було тихо. Ми підійшли до замку. Я побачив, що смолоскипи досі горять, і почув кілька голосів. Але все це звучало якось мляво: останні відголоски бенкету перед світанком. Та все ж ми оминули замок десятою дорогою: нам на сьогодні було досить людей. Я знову подався до стайні вслід за Нюхачем. Доки ми йшли до масивних дверей, я міркував над тим, як увійти. Але в міру того, як ми наближались, Нюхач почав інтенсивно махати хвостом, і навіть я своїм слабким нюхом вловив запах Барріча у темряві. Він піднявся з дерев'яного ящика, на якому сидів біля дверей.

— Ось ви де, — з полегшенням промовив він. — Ходімо за мною.

Він відчинив масивні двері й завів нас досередини.

Ми пішли за ним у темряву між рядами стійл повз конюхів та грумів, яких залишили ночувати у стайні. Ми проминули наших коней та собак, а також помічників конюхів, які спали тут же. Перед нами з'явилася масивна дощата драбина, яка вела до стіни, що розділяла стайню та клітки для соколів. Ми полізли за Баррічем. Щаблі-приступки драбини порипували під ногами. Барріч відчинив інші двері, й мене засліпило тьмяне жовте світло свічки, яка мерехтіла на столі. Ми опинилися у кімнатці з похилою стелею. Тут пахло Баррічем, шкірою, олією, мазями і травами, які він застосовував у роботі. Барріч міцно зачинив двері за нами й пішов по ще одну свічку. Від нього я почув солодкавий аромат вина.

Кімнатою розлилося світло, і Барріч присів на дерев'яний стілець біля столу. Він мав інший вигляд, бо був одягнутий у коричнево-жовте вбрання з дорогої тонкої матерії. З його камзола звисав масивний срібний ланцюжок. Він простягнув руку. Нюхач одразу ж підійшов до нього. Барріч почухав його звислі вуха й енергійно поплескав по ребрах, скривившись через пилуку, яка здійнялась із собачої шерсті.

— Ви гарна парочка, — сказав Барріч, звертаючись скоріше до цуценяти, аніж до мене. — Ви б бачили себе: брудні, як волоцюги. Заради вас я сьогодні збрехав своєму королю. Таке трапилося зі мною вперше в житті. Здається, через те, що Чівелрі впав у немилість, я теж

постраждаю. Я сказав, що тебе скупали і ти вже бачиш десятий сон, бо втомився в дорозі. Йому не сподобалося те, що він не одразу тебе побачив. Але, на щастя для нас, у нього є важливіші речі. Зречення Чівелрі престолу викликало невдоволення багатьох лордів. Дехто хоче нажитися на цьому, а інші нарікають, що захоплювалися королем, а він їх обдував. Шрюд намагається всіх заспокоїти й наголошує на тому, що цього разу саме Веріті вів перемовини з ч'юрдами. Тих, хто повірить у це, потрібно пильнувати як зіницю ока. Але вони знову взяли за Веріті; їм цікаво, чи він буде їхнім новим королем і як він правитиме. Чівелрі плюнув на все й поїхав до Вербового лісу; це спричинило такий переполох у герцогствах, наче розворушили осине гніздо.

Барріч відвів погляд від енергійного писка Нюхача.

— Ну, Фітце, гадаю, сьогодні ти сповна все відчув. Втік, налякавши бідолашного Коба до смерті. В тебе нічого не болить? Тебе хтось бив? Я б міг і передбачити, що тебе будуть у чомусь звинувачувати. Ну ж бо, йди сюди.

Я завагався. Барріч підійшов до купи ковдр біля вогнища і поплескав по них, наче запрошуючи мене:

— Ось готова постіль для тебе. На столі для вас хліб і м'ясо.

Його слова змусили мене згадати про накриту тарілку. Нюхач також почув запах м'яса, яке раптом заповнило всі мої органи нюху. Барріч засміявся з того, як ми кинулися до столу, і мовчки схвалив те, що я спершу пригостив Нюхача, а вже потім сам почав їсти. Ми наїлися досхочу, оскільки Барріч чудово врахував, як можуть зголодніти цуценя та хлопчик після всіх неприємностей за день. Незважаючи на те, що ми добре поспали до цього, ковдри біля вогню здавалися нам дуже привабливими. Наївшись, ми вклялися біля вогнища, що гріло наші спини, й заснули.

Коли ми прокинулися наступного дня, сонце вже підбилося високо.

Барріч кудись пішов. Перед тим як спуститися з помешкання конюха, ми з Нюхачем з'їли останню шкуринку вчорашнього хліба та догризли кістки. Нас ніхто не зупинив і навіть взагалі не помітив.

Надворі почався ще один день безладу і бенкетування. Здається, у дворі стало ще більше людей. Вони здіймали куряву, і їхні голоси змішувалися з вітром та далеким шепотом хвиль. Нюхач ловив кожен запах, кожную подію і кожен звук. Від подвійного сприйняття мені

паморочилося в голові. З уривків розмов я збагнув, що наш приїзд збігся з якимось загальним весняним святом. Зречення Чівелрі від престолу досі було головною темою для обговорень, але це не заважало лялькарям та жонглерам влаштувати свої виступи-витівки на кожному розі. Уже в якійсь ляльковій виставі зречення Чівелрі престолу показали у вигляді непристойної комедії. Я непоміченим стояв у натовпі й не міг зрозуміти, що смішного дорослі почули в діалозі про оранку сусідського поля.

Скоро натовп і галас набридли нам. Я дав Нюхачу зрозуміти, що хочу забратися геть. Ми залишили внутрішній двір через дебелі ворота, поминули варту, яка заgravала з мандрівними артистками. Ніхто не помітив якогось там хлопчика з песиком, які залишили замок услід за сім'єю торговців рибою. Позаяк ліпшого способу відвернути увагу не знайшлося, ми пішли за тою сім'єю в бік міста Баккіп. Оскільки Нюхач чув нові запахи, йому доводилося їх вивчати і дзюрити на кожному розі. Скоро вулицями міста бродили тільки ми.

Тоді Баккіп був вітряним і сирим містом з крутими й кривими брукованими вулицями. Бруківка була розбита вагою возів. Вітер доносив запах водоростей і риб'ячих нутрощів, викинутих на берег. Мій материковий нюх ніяк не міг до них звикнути. Крики чайок та інших морських птахів зливалися в химерну мелодію разом з ритмічним шепотом хвиль. Місто чіплялося до крутих чорних скель, як і молюски та рачки до стін та причалів у затоці. Тут стояли кам'яниці та дерев'яні будинки; останні мали складнішу будову; їх було розташовано вище, і вони врізались у скелясту поверхню. Баккіп був відносно тихим порівняно зі святковим настроєм та натовпом у замку. Ніхто з нас не знав, що приморське місто — не найкраще місце для прогулянок шестирічної дитини та щенюка. Ми з Нюхачем залюбки досліджували місцевість, оглядаючи все на Бейкер-стрит, біля напівпорожнього ринку, а також складів та повіток для човнів, які тіснилися в нижній точці міста. Тут було зовсім близько до води, і ми ходили дерев'яними пірсами, як і піском та камінням. Тут справи йшли звичним трибом і мало хто зважав на святкову атмосферу в замку. Кораблі доводилося завантажувати й розвантажувати під час відпливу та припливу. Ті, хто заробляють собі на життя рибальством, мусять жити не за людськими законами, а брати до уваги морських істот.

Ми скоро познайомилися з дітьми, які виконували різні доручення батьків. Але були й такі, що тинялися від нічого робити. Я запросто заприятелював з ними без жодних кніксенів чи інших розшаркувань, як у дорослих. Більшість з них були старші за мене, але було й декілька однолітків, навіть молодших. Нікому з них не здавалося дивним, що я ходжу сам. Мені показали всі цікавинки в місті, зокрема й розпухлу тушу корови, яку принесло під час попереднього припливу. Ми побачили нове рибальське суденце, що тільки будувалося в доці, місцями вкрите запахуцями стружками й тирсою. А ще відгонило дьогтем. Хтось залишив без нагляду коптільню, тому в нашої ватаги з'явилася хороша нагода поласувати рибою. Я навіть не помітив, що ці діти були вдягнуті у більше дрантя, аніж ті, хто проходив повз у справах. Якби мені сказали, що я провів день з кодлом жебрацьких дітлахів, яким вхід до замку було заборонено, бо вони полюбляли щось поцупити, я був би вражений. Саме тоді я усвідомив, що у мене був жвавий та приємний день, за який я побачив чимало цікавих місць і багато зробив.

У гурті було двоє хлопчаків, міцніших за інших і більш буйних. Вони були не проти дати новенькому прочухана, якби не Нюхач: він ані на крок не відходив від мене і показував зуби при кожному агресивному русі. Але оскільки я не намагався посягнути на їхню владу, мені дозволили бігати за ними. Без сумніву, мені сподобалися всі їхні таємниці і я міг би заприсягтися, що вже знав бідні квартали міста краще, аніж ті, хто там виріс.

Ніхто не питав, як мене звати; всі кликали мене Новачком. В інших були прості імена, такі як Дік чи Керрі, або прізвиська на кшталт Спритник чи Розквашений Ніс. Остання — це дівчинка, що за кращих обставин була б досить гарненькою. На кілька років старша за мене, вона вирізнялася прямолінійністю та кмітливістю. Дівчинка почала сперечатися з якимось дванадцятирічним хлопцем, не злякавшись навіть його кулаків. Скоро з нього всі сміялися через дотепи, якими вона його заси́пала. Розквашений Ніс спокійно прийняла свою перемогу, а я був вражений її холонокровністю. Але синці на її обличчі та руках, які оддавали фіолетовим, синім і жовтим, а також кірка засохлої крові над вухом не відповідали її прізвиську. Попри це, Розквашений Ніс була досить жвавою дівчинкою. Її голос дзвенів голосніше, аніж чайки, що ширяли над нами. Пізнього вечора я з Керрі

та Розквашеним Носом опинилися на кам'янистому пляжі під приспособами для лагодження сіток. Дівчинка вчила мене вибирати каміння для віддирання молюсків, що міцно прилипали до своїх мушель. Вона зі знанням справи відсувала їх убік паличкою. Потім показувала, як нігтем можна виколупати мешканців мушель, аж раптом інша дівчинка перервала наше заняття, гукнувши нас.

Вона відрізнялася від нашого товариства тим, що була одягнута в акуратний блакитний плащ та шкіряні чоботи. Вона не приєдналася до нашого полювання, але просто підійшла ближче, щоб ми її почули: — Моллі, Моллі, він шукає тебе по всьому місту. Прокинувся тверезий годину тому і одразу ж почав сварити тебе, коли побачив, що тебе немає, а вогонь згас.

На обличчі Розквашеного Носа водночас пробігла тінь страху та непокори.

— Втікай, Кітні. Дуже тобі дякую. Коли після відпливу з'являться схованки водоростевих крабів, я віддячу тобі.

Кітні швидко кивнула на знак згоди, одразу ж обернулася й побігла назад.

— В тебе якісь прикрощі? — запитав я Розквашеного Носа, оскільки вона перестала вибирати каміння для молюсків.

— Прикрощі? — Дівчинка зневажливо пирхнула. — Буде видно. Якщо мій батько зможе протриматися настільки тверезим, щоб знайти мене, — можливо. Він точно так нап'ється до вечора, що не зможе в мене навіть нічим поцілити. Точно! — впевнено повторила вона, коли Керрі хотів заперечити це. Затим дівчинка знову повернулася до попереднього заняття.

Ми схилилися над багатогою сірою істотою, яку знайшли в калюжі, що залишилась від відпливу. Аж раптом почувся хрускіт мушель під важким чоботом. Ми підняли голови. Керрі з криком побіг із пляжу, навіть не обертаючись. Я і Нюхач відскочили назад. Пес кинувся до моїх ніг, хоробро виставивши зуби й полохливо підібгавши хвоста. Моллі Розквашений Ніс відреагувала не так швидко або ж змирилася зі своєю долею. Незграбний худий чоловік із червоним носом ударив її у скроню. Худющий, як палець, його кулаки нагадували вузлики, але від його удару Моллі впала. Мушлі врізалися в її обвітрені коліна. Коли вона відповзала, щоб ухилитися від незграбного копняка, я здригнувся, побачивши, як солоний пісок набився у її нові порізи.

— Брехливе смердюче щеня! Я наказував тобі дивитися за вогнем! А ти тиняєшся тут пляжем! Зовсім від хати відбилася! Там у замку потрібно буде більше свічок уночі. А що я їм продам?

— Ті три дюжини, які я зробила зранку. Це все, що ти залишив мені для ґнотів, старий пияче! — Моллі встала, сміливо дивлячись йому в лице, хоча в її очах бриніли сльози. — Що мені треба було робити? Спалити всі дрова? А поки ти даси мені ґноти, у нас не буде чим розігріти чайник.

Чоловік злегка похилився від пориву вітру. Ми почули його запах. Нюхач вельми мудро дав мені зрозуміти, що то пиво та піт. На мить у чоловіка з'явилося на обличчі співчуття, але потім головний біль та хворий шлунок озлобили його. Він раптом нахилився й підняв геть вибілену ломаку, прибиту хвилиною.

— Ти не будеш так зі мною говорити, босячко! Тут із жебраками займаєшся Ель знає чим! Я певен, ти знову крала копчену рибу на мій встид! Спробуй-но втекти! Дістанеш іще більше, як я тебе зловлю. Напевне, дівчинка повірила йому, оскільки лише пригнулася, коли чоловік замахнувся на неї. Вона закрила голову своїми худенькими ручками, але, водномить передумавши, опустила їх на обличчя. Я задеревів від жаху, а Нюхач почав скавчати й обдзюрився біля моїх ніг. Мій жах передався йому. Чоловік замахнувся ломакою. Моє серце шалено калатало в грудях. Я штовхнув чоловіка. Десь усередині в мене раптово взялася сила.

Він упав, як і той чоловік із діжкою напередодні. Але батько Моллі схопився за груди, а ломака перекрутилася в повітрі, не спричинивши нікому шкоди. Він упав на пісок ницьма, його тілом пройшов дроз, а потім він більше не рухався.

Через мить Моллі розплющила очі, досі мружачись в очікуванні. Вона бачила, як її батько впав на кам'янистий пляж, і здивування стерло всі інші почуття з її обличчя. Вона кинулася до нього, плачучи:

— Тату, тату, з тобою все добре? Будь ласка, не вмирай. Вибач!

Я погана дитина! Не вмирай! Я буду добре поводитися, обіцяю!

Незважаючи на свої закривавлені коліна, вона нахилилася над батьком, повернувши його горілиць, щоб він не задихнувся в піску. Моллі спробувала підняти його, але марно.

— Він хотів убити тебе, — сказав я, намагаючись зрозуміти ситуацію.

— Ні. Він іноді може мене трохи побити, коли я погано поводжуся, але він би ніколи не вбив мене. Коли він тверезий і не хворіє, то плаче через це, бажаючи мене добре поводитися і не сердити його. Новачку, мені здається, він помер...

Мені теж так здавалося, але за мить чоловік застогнав і злегка розплющив очі. Напевне, все минулося. Він, досі ошелешений, слухав самозвинувачення Моллі, прийняв її похапливу допомогу. Я теж приєднався, але неохоче. Він сперся на нас, і ми невпевненою ходою повели його кам'янистим пляжем. Нюхач подався за нами, то гавкаючи, то бігаючи навколо.

Ми зустріли всього кількох людей, але на нас ніхто не звертав уваги. Я здогадався, що ця картина, коли Моллі вела свого батька додому, вже нікого не дивувала. Я допоміг їй довести старого аж до дверей маленької свічної крамнички. Моллі всю дорогу вибачалася, схлипуючи. Я залишив їх там, а сам із Нюхачем пішов звивистими вуличками та горбистою дорогою, що вела до замку. Я постійно дивувався тому, як живуть прості люди.

Я познайомився з містом та вуличними дітьми, і мене кожного дня тягнуло до них як магнітом. Барріч весь день був зайнятий, а ввечері пив і гуляв на фестивалі Весни. Він мало зважав на те, що я відлучався, оскільки кожного вечора я спав на своєму солом'яному ліжку перед своїм каміном. Насправді, гадаю, Барріч узагалі не знав, що зі мною робити, окрім того, щоб годувати мене, аби я ріс здоровий, а також турбуватися про безпеку мого сну. Це були для нього важкі часи: він був людиною Чівелрі. Після його зречення що чекало на Барріча? Гадаю, він постійно про це думав. Також у Барріча були проблеми з ногою. Хоч він і знав про припарки та перев'язки, які чи не щодня робив своїм тваринам, себе він вилікувати не міг. Я кілька разів бачив рану Барріча, коли той її розмотував, і аж здригався від побаченого. Вона не хотіла загоюватися, а досі пухла і гноїлася. Спочатку Барріч лаявся як швець і щовечора похмуро стискав зуби, коли чистив і знову замотував рану. Але з кожним днем він ставився до неї з більшим відчаєм, порівняно з іншими речами. Врешті-решт він вирішив цю проблему, але його ногу перетинав грубий шрам, який заважав йому ходити. Тож не дивно, що він так мало приділяв уваги молодому бастарду, про якого мусив дбати.

Тому я ріс здебільшого сам собою, так, як вдається лише малим дітям. До того як закінчився фестиваль Весни, варта біля воріт замку вже звикла до моїх щоденних походів. Напевне, мене приймали за хлопчика на побігеньках, яких у замку було безліч (щоправда, вони були трохи старші за мене). Я рано навчився красти їжу з кухні для себе і для Нюхача, достатньо для того, щоб добре поснідати. Одним з моїх основних занять було збирати іншу їжу — обгорілі шкуринки в пекарні, молюсків та водорості на пляжі, копчену рибу, залишену без нагляду. Найчастіше мене супроводжувала Моллі Розквашений Ніс. Після того батько рідко бив її; здебільшого він був занадто п'яний, щоб знайти її або втілити свої погрози в життя. Я мало згадував про той день і радів, що Моллі не усвідомила моєї причетності до того випадку.

Я проводив увесь свій час у місті, а в замок приходив, щоби переночувати. Було літо — чудова пора у портовому місті. По всьому Баккіпу вирувало життя: із внутрішніх герцогств Оленячою рікою приходили товари. Їх привозили на пласких баржах, якими керували пітні веслярі. Вони зі знанням справи розповідали про мілину, банки, різні краєвиди та річкові припливи й відпливи. Їхній вантаж осідав у міських лавках та на складах, а потім баржі відправлялись у док або до стоянок морських кораблів, де працювали лайливі матроси. Вони збиткувалися й глузували з веслярів та їхніх материкових звичаїв. Вони розповідали про припливи, шторми та ночі, коли не було навіть зірок, щоб орієнтуватися. Також у доках Баккіпа швартувалися рибалки. Вони були найдоброзичливішими, принаймні коли мали гарний улов.

Керрі розповідав мені про доки й таверни і про те, як спритний хлопчак може заробити три або навіть п'ять пенсів на день за передачу повідомлень, бігаючи крутими вулицями міста. Ми вважали себе кмітливими та сміливими і навіть обходили старших хлопчиків, які за одне доручення просили два пенси або навіть більше. Здається, я ніколи не був таким хоробрим, як тоді. Я заплющую очі й пригадую запах тих днів: клоччя, смола та свіжа стружка в сухих доках, де корабельники вправлялися стругами та киянками; солодкий аромат дуже свіжої риби та отруйний сморід улову, який перележав у спеку; тюки з шерстю на сонці також додавали певну нотку до аромату дубових діжок зі зрілим бренді з Сендс-еджу; аромат тюків із сіном,

складених на форпіку³, від якого крутило в носі, змішувався з ароматом твердих динь. Ці всі запахи перепліталися з вітром із затоки, приправленим сіллю та йодом. Нюхач звертав мою увагу на всі запахи, оскільки його нюх був гострішим за мій.

Нам з Керрі зазвичай давали доручення, наприклад, знайти штурмана, який пішов попрощатися з дружиною, або передати набір спецій покупцю в лавці. Начальник порту міг послати нас, щоб ми повідомили команді, що якийсь дурень неправильно пришвартувався і приплив скоро віднесе корабель. Але найбільше мені подобалися доручення, які приводили нас до таверн. Там оповідачі та пліткарі розповідали свої байки. Оповідачі переказували звичні історії: про подорожі, під час яких робилися відкриття, команди, які переживали жахливі шторми, та про дурних капітанів, котрі топили кораблі разом з усією командою. Я запам'ятав багато таких історій, але найбільше мені подобались розповіді моряків, а не професійних оповідачів. То були не історії біля каміна, а попередження та новини, що передавали між командами за пляшкою бренді або буханцем жовтого медвяного хліба.

Моряки розмовляли про улов, сіті, які були такі повні, що ледь не топили човни, або про казкових риб чи тварин, яких можна було побачити хіба при світлі повного місяця. Вони розповідали історії про поселення, на які нападали острів'яни, як на березі, так і на прикордонних островах нашого герцогства, про піратів, морські битви, кораблі, що їх захопили через зраду. Але найзахопливішими були розповіді про червоні кораблі, на яких острів'яни грабували не лише судна та міста, але й одне одного. Дехто насміхався з кораблів із червоним кілем і з тих, хто розповідав про піратів-острів'ян, які нападали одне на одного.

Але ми з Керрі та Нюхачем сиділи під столом, спершись об ніжки стільця, споживаючи солодкі булочки, і, широко розкривши очі, слухали розповіді про кораблі з червоними кілями, де на реях висіли дюжини тіл... не мертві, а зв'язані. Вони смикались і зойкали, коли чайки прилітали їх клювати. Ми слухали страшні історії, доки не починали тремтіти від жаху. Потім бігли в доки, щоб заробити ще пенні.

Одного разу ми з Керрі та Моллі побудували пліт з плавнику, прибитого припливом, і плавали під доками. Ми прив'язали його там,

а під час припливу він відірвав уламок причалу і пошкодив дві шлюпки. Кілька днів ми жахалися від думки, що нас викриють. Одного разу шинкар нам'яв Керрі вуха і звинуватив нас у крадіжці. Щоби помститися, ми під столом підвісили оселедця. Він там засмердівся, приваблюючи мух кілька днів, поки шинкар не знайшов його.

Під час своїх гульок я навчився багато чого: купувати, лагодити сітки, будувати човни та бити байдики. Я навчився розбиратися в людях і метикувати, хто заплатить обіцяне пенні, а хто просто посміється, коли ти прийдеш за платнею. Я знав, у якого пекаря найкраще щось випрошувати, а де легше щось поцупити. Нюхач постійно був зі мною. Він так прив'язався до мене, що я вже не уявляв життя без нього. Я використовував його нюх, очі та щелепи так просто, як і свої власні, і навіть не дивувався цьому.

Так минула найкраща частина літа. Але одного разу, коли сонце сяло у блакитнішому за море небі, моє щастя скінчилося. Ми з Моллі та Керрі поцупили добрячу низку ліверних сосисок з коптильні і втікали вулицею від їхнього законного власника. Як завше, Нюхач був з нами. Інші діти вже давно сприймали нас як єдине ціле, й ніхто вже не дивувався, що ми мислили однаково. Нас називали «Нюхач та Новачок» і вважали, що ми показуємо хитрий трюк, коли я кидав Нюхачу його частину здобичі, а він завжди спритно її ловив. Але насправді нас було четверо і ми бігли людною вулицею, відкушуючи сосиски на ходу і спритно передаючи їх одне одному. Ковбасник волав, марно намагаючись наздогнати нас.

Раптом з м'ясарні вийшов Барріч.

Я пробіг перед ним, і ми одразу впізнали його, перелякавшись одночасно з ним. Його похмуре обличчя не залишило жодних сумнівів: він здогадався про мій вчинок. «Треба втікати», — промайнула думка, і я ухилився від його простягнутих рук, але одразу ж зі здивуванням помітив, що якимось чином врізався в нього.

Я не особливо люблю згадувати, що було потім. Мене добряче відлупцювали; бив не лише Барріч, а й розлючений власник сосисок. Всі мої співучасники, окрім Нюхача, зникли у вуличних закапелках. Нюхач на животі підповз до Барріча і теж дістав своє. Я у відчаї спостерігав, як Барріч витягнув кілька монет з гаманця, щоб заплатити за сосиски. Він тримав мене за шкірку, тому я замалим не метляв ногами в повітрі. Коли ковбасник пішов, а невеличкий натовп, який

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ